

Sygn. akt V ACa 118/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział V Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSA Maryla Domel-Jasińska (spr.)</i>
Sędziowie:	<i>SA Roman Kowalkowski</i> <i>SA Artur Lesiak</i>
Protokolant:	stażysta Anna Machajewska

po rozpoznaniu w dniu 29 marca 2013 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa ***(...) Spółki Akcyjnej w T.***

przeciwko ***(...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G.***

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w T.

z dnia 15 listopada 2012 r. sygn. akt VI GC 158/12

I. oddala apelację;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3041,64 (trzy tysiące czterdzieści jeden 64/100) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

UZASADNIENIE

Powód – (...) Spółka Akcyjna w T. – pozwem w postępowaniu nakazowym domagał się nakazania stronie pozwanej – (...) spółce z o.o. w G. zapłaty na swoją rzecz kwoty 187.900,58 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 13 września 2012r. do dnia zapłaty i kosztami procesu.

Powód przedstawił weksel własny powoda, wypełniony na kwotę dochodzoną pozwem.

Niezależnie od tego powód w pozwie oświadczył, iż zasadność roszczenia może zostać przez niego dodatkowo udowodniona dokumentami, korespondencją, wyciągami księgowymi, zeznaniami świadka oraz przesłuchania stron.

Od wydanego w dniu 20 września 2012r. przez Sąd Okręgowy w T. nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym pozwany wniósł zarzuty, w których wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Pozwany zgłosił zarzut nieprawidłowego wypełnienia przez powoda weksla, na podstawie którego Sąd I instancji wydał nakaz zapłaty. Wywodził, że powód nie był uprawniony do wypełnienia weksla, wystawionego przez pozwanego jako weksel in blanco, gdyż nie wykonał on obowiązku wynikającego z łączącej strony umowy, tj. nie dostarczył pozwanemu (...), potwierdzonych za zgodność z oryginałem pieczęcią firmową oraz WZ z numerem wytopu materiału zamawianego, od czego było uzależnione dokonanie zapłaty przez pozwanego.

Roszczenie powoda o zapłatę ceny nie było w dacie wypełnienia weksla wymagalne.

Nadto powód, w ocenie pozwanego, nie przedstawił w sposób prawidłowy weksla do zapłaty, niezasadnie naliczył odsetki od dochodzonej kwoty od dnia 13 września 2012r., jak również nie przedstawił sposobu wyliczenia sumy wekslowej.

W pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r. powód zawnioskował przeprowadzenie dowodów na okoliczność prawidłowego wykonania przez siebie umowy sprzedaży i wniósł o utrzymanie w mocy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 20 września 2012r.

Powód wskazał, że zarzuty pozwanego są niezasadne, gdyż pozwanemu zostały przedstawione atesty na zakupione przez niego wyroby (...). Atesty te powód przesłał pozwanemu drogą elektroniczną, co stanowi stałą i utrwaloną w obrocie gospodarczym praktykę. Pozwany po otrzymaniu atestów nigdy nie domagał się dostarczenia ich w formie papierowej, poświadczonej za zgodność z oryginałem i opatrzonych pieczęcią firmową powoda.

Co więcej, pozwany przed procesem uznał dochodzoną pozwem należność i przedstawił harmonogram spłat.

Powód wyjaśnił, że na dochodzoną należność składają się: suma kwot określonych w niezapłaconych przez pozwanego fakturach (182.235,21zł), odsetki ustawowe wskazane w nocie odsetkowej nr (...) (68,60zł) i odsetki ustawowe od należności głównej, wyliczone na dzień wykupu weksla (5.596,77zł).

Wyrokiem z dnia 15 listopada 2012r. Sąd Okręgowy w T. utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, wydany przez ten Sąd w dniu 20 września 2012r.

Rozstrzygnięcie Sądu I instancji zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych.

W miesiącach kwietniu i maju 2012r. pozwany złożył powodowi szereg zamówień na zakup blachy i innych wyrobów metalowych. W pisemnych zamówieniach pozwany wskazywał, że na wszystkie zamawiane wyroby wymaga atestu (...), potwierdzonego za zgodność z oryginałem i pieczęcią firmową, zaś brak atestu wstrzymuje płatność faktury.

Powód sprzedał pozwanemu zamówiony towar, wystawił faktury VAT z określonymi terminami płatności i dostarczył drogą mailową stosowne atesty. Dostarczenie towaru i atestów miało miejsce w kwietniu i maju 2012r.

W dniu 21 sierpnia 2012r. pozwany wydał powodowi wystawiony przez siebie weksel in blanco, na zabezpieczenie roszczeń powoda z tytułu ceny sprzedaży wyrobów (...) i tworzyw sztucznych, wraz z deklaracją wekslową, upoważniającą powoda do wypełnienia weksla na sumę odpowiadającą kwocie zadłużenia z tytułu roszczeń wystawcy, istniejących i mogących powstać w przyszłości, w związku z realizowanymi sprzedażami, wraz z odsetkami, karami umownymi i kosztami windykacji zaległej należności.

Pismem z dnia 22 sierpnia 2012r. pozwany zaproponował powodowi spłatę swojego zadłużenia w pięciu ratach: I rata – kwota 63.049,55 zł z faktury VAT nr (...) z dnia 18 kwietnia 2012r., płatna do 31 sierpnia 2012r., II rata – kwota 25.000 zł, płatna do dnia 30 września 2012r., III rata – kwota 25.000 zł, płatna do dnia 31 października 2012r., IV rata – kwota 25.000 zł, płatna do dnia 30 listopada 2012r., V rata – pozostałe części zadłużenia, płatna do 30 grudnia 2012r.

Powód w piśmie z dnia 4 września 2012r., skierowanym do pozwanego, nie wyraził zgody na zaproponowany harmonogram spłaty zadłużenia.

Nadto w dniu 4 września 2012r. powód wypełnił weksel in blanco na kwotę 187.900,58 zł, płatny w siedzibie powoda w dniu 12 września 2012r.

O wypełnieniu weksla powód zawiadomił pozwanego pismem z dnia 4 września 2012r., doręczonym pozwanemu w dniu 11 września 2012r. i wezwał go do zapłaty sumy wekslowej.

Na sumę wekslową złożyła się należność wynikająca z niezapłaconych przez pozwanego faktur (182.235,21zł), odsetki ustawowe w kwocie 68,60 zł, obliczone za opóźnienie w zapłacie faktury VAT z dnia 18 kwietnia 2012r. oraz odsetki ustawowe w kwocie 5.596,77 zł, wyliczone od wartości głównej na dzień wykupu weksla.

W ocenie Sądu I instancji zachodziły podstawy do utrzymania w całości w mocy nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym z dnia 20 września 2012r.

Po wniesieniu przez pozwanego zarzutów od nakazu zapłaty spór przeniósł się na płaszczyznę stosunku podstawowego, zatem na powodzie ciążył obowiązek udowodnienia zarówno istnienia, jak i wysokości roszczenia przysługującego mu przeciwko pozwanemu. Sąd ten zwrócił uwagę, że ustawą z dnia 18 września 2011r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw został uchylony art. 495 § 3 kpc, na mocy którego powód mógł powołać nowe fakty i dowody w terminie tygodnia od dnia doręczenia mu pisma pozwanego, zawierającego zarzuty.

Sąd na podstawie art. 207 § 3 kpc zezwolił powodowi na złożenie pisma przygotowawczego z dnia 14 listopada 2012r., stanowiącego odpowiedź powoda na zarzuty strony pozwanej, a zatem zgłoszony przez pozwanego zarzut prekluzji dowodów wskazanych w tym piśmie nie mógł się ostać, gdyż zgodnie z art. 217 § 1 kpc strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej.

W ocenie Sądu Okręgowego materiał dowodowy sprawy pozwalał na uznanie, że powód wypełnił wystawiony przez pozwanego weksel in blanco w sposób prawidłowy, zgodny z deklaracją wekslową, jak również prawidłowo przedstawił go pozwanemu do zapłaty, zaś zarzuty pozwanego, zgłoszone w powyższych kwestiach, okazały się chybione.

Nie ulegało wątpliwości, że powód należycie wykonał swoje zobowiązanie, wynikające ze stosunku sprzedaży, dostarczając pozwanemu zamówione przez niego wyroby (...) i przekazując drogą mailową atesty na te wyroby. Zasadnie powód zwrócił uwagę, iż ani pozwany, ani jego kontrahent – dalszy odbiorca towaru, nie żądali przesłania im atestów w formie papierowej, poświadczonej za zgodność z oryginałem i opatrzonych pieczęciami firmowymi powoda. Co więcej, pozwany uznał roszczenie powoda przedstawiając mu w pismach z dnia 22 sierpnia 2012r. i 7 września 2012r. propozycje harmonogramów spłaty zadłużenia.

Powyższe okoliczności przeczyły twierdzeniom pozwanego o braku wymagalności roszczenia powoda i braku podstaw do wypełnienia przez niego weksla in blanco.

Niezależnie od tego, Sąd Okręgowy wskazał, że z niczego nie wynika aby powód wyraził zgodę na wskazane w zamówieniach pozwanego uwagi, dotyczące wymagań w zakresie dostarczenia atestów (...), potwierdzonych za zgodność z oryginałem i pieczęcią firmową. Okoliczność, iż takie uwagi znalazły się w zamówieniach nie przesądziła o tym, że powód tego rodzaju wymagania zaakceptował.

Niezasadnie zarzucał pozwany naruszenie art. 38 prawa wekslowego, polegające na braku przedstawienia mu przez powoda weksla do zapłaty. Przedstawienie weksla do zapłaty następuje także wówczas, gdy posiadacz weksla po uprzednim zawiadomieniu umożliwi wystawcy weksla własnego zapoznanie się z oryginałem weksla z miejsca jego płatności.

Pozwany nie podnosił, że powód uniemożliwił mu zapoznanie się z wypełnionym wekslem, zaś przedłożenie pozwanemu zawiadomienia o wypełnieniu weksla umożliwiło zapoznanie się z wekslem w siedzibie powoda, jak również ze sposobem wyliczenia przez niego sumy wekslowej.

W związku z powyższym na podstawie art. 496 kpc Sąd Okręgowy utrzymał nakaz zapłaty w mocy.

Pozwany wniósł apelację od powyższego wyroku, skierowaną przeciwko całości rozstrzygnięcia.

Skarżący zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy.

- art. 187 § 1 kpc przez uznanie, że powód nie był zobowiązany do przedstawienia w pozwie wszystkich okoliczności faktycznych, uzasadniających dochodzone przez niego roszczenie i że mógł je zgłosić uzupełniająco w pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r.,
- art. 207 § 3 kpc przez zezwolenie jedynie stronie powodowej na złożenie pisma przygotowawczego, zaś odmówiono udzielenia zezwolenia na złożenie takiego pisma pozwanemu, w którym mógłby się on ustosunkować do twierdzeń i wniosków powoda, zawartych w pismach z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r.,
- art. 207 § 6 kpc przez dopuszczenie twierdzeń, dowodów i wniosków powoda zawartych w pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i z dnia 14 listopada 2012r., które powinny zostać pominięte, jako spóźnione,
- art. 217 § 1 kpc polegające na pozbawieniu pozwanego możliwości przytoczenia okoliczności faktycznych i dowodów potwierdzających jego racje i mających na celu odparcie wniosków i twierdzeń strony przeciwnej oraz ustosunkowanie się do dowodów zgłoszonych przez powoda w pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i z dnia 14 listopada 2012r. przez oddalenie wniosku pozwanego o przesłuchanie w charakterze strony prezesa zarządu pozwanego – K. J., jak również uniemożliwienie pozwanemu złożenia pisma przygotowawczego, w którym mógłby się on odnieść do twierdzeń i wniosków powoda, zawartych w pismach z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r., co de facto równało się pozbawieniem pozwanego prawa obrony,
- art. 217 § 1 kpc w zw. z art. 227 kpc, polegające na nierozpoznanie wszystkich okoliczności faktycznych, mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy przez dopuszczenie wniosków, dowodów i twierdzeń powoda, zawartych w pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r. oraz uniemożliwienie ustosunkowania się pozwanemu do tych pism i oddaleniu wniosku pozwanego o przesłuchanie w charakterze strony prezesa zarządu pozwanego,
- art. 232 kpc polegające na naruszeniu zasady kontradyktoryjności i zasady równości stron w postępowaniu cywilnym przez uniemożliwienie pozwanemu ustosunkowania się do twierdzeń, dowodów i wniosków powoda, zawartych w pismach z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r. oraz wykonania twierdzeń zawartych w zarzutach od nakazu zapłaty w dacie przesłuchania prezesa zarządu pozwanego,
- art. 233 kpc polegające na przekroczeniu zasady swobodnej oceny dowodów przez uznanie, że dostarczenie atestów (...) poświadczonych za zgodność z oryginałem i pieczęcią firmową przez powoda nie stanowiło warunku, od którego spełnienia uzależniona była wymagalność roszczenia oraz uznaniu:

- iż powód należycie wykonał zobowiązanie przekazując

pozwanej jedynie skany atestów,

- że pozwany nie był zainteresowany otrzymaniem atestów określonych w zamówieniach,

- że powód nie wyraził zgody na wskazane w zamówieniach uwagi dotyczące wymagań w zakresie dostarczania atestów (...),

- że wskazanie, iż brak atestów powoduje wstrzymanie

płatności faktury nastąpiło bez określenia, że chodzi o atest potwierdzony za zgodność z oryginałem i pieczęcią firmową,

- że w dniu wypełnienia weksla roszczenie powoda było

wymagalne, a weksel wypełniony został zgodnie z

deklaracją wekslową.

Wskazując na powyższe zarzuty apelujący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku przez uchylenie nakazu zapłaty z dnia 20 września 2012r., oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej z dnia 29 marca 2013r. skarżący powołał się na stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w wyroku z dnia 6 kwietnia 2011r. I CSK 386/10, według którego powód, na rzecz którego wydano nakaz zapłaty na podstawie weksla, w postępowaniu po wniesieniu zarzutów, podważających jedynie ważność zobowiązania wekslowego, nie może wystąpić z roszczeniem wynikającym ze stosunku podstawowego (art. 495 § 2 zd. 1 kpc).

Powód wniósł o oddalenie apelacji pozwanego i zasądzenie od niego na swoją rzecz zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja pozwanego nie zasługiwała na uwzględnienie, gdyż Sąd Okręgowy wydał wyrok trafny i odpowiadający prawu.

Nie został naruszony w rozpoznawanej sprawie art. 187 § 1 kpc, wskazujący konieczne elementy pozwu w postępowaniu cywilnym, bowiem powód domagał się zapłaty należności z weksla, a co za tym idzie, nie był zobowiązany w pozwie do wykazania zasadności swojego roszczenia w oparciu o łączący strony stosunek podstawowy, tj. stosunek sprzedaży. Zważyć jednak należy, że powód w pozwie zastrzegł zgłoszenie twierdzeń i wniosków dowodowych potwierdzających zasadność roszczenia również ze stosunku umownego.

Pozwany w zarzutach od nakazu zapłaty wydanego na podstawie weksla gwarancyjnego powołał się na okoliczności dotyczące stosunku podstawowego i tym samym pozwany, a nie powód, przeniósł spór z płaszczyzny prawa wekslowego na płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. W takiej sytuacji strony mogą, jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 marca 1997r. I CKN 48/97 (OSNC 1997, nr 9, poz. 124), powoływać się na podstawy faktyczne i prawne, wynikające z łączącego je stosunku prawnego, który jest źródłem dochodzonego przez powoda roszczenia cywilnoprawnego, nawet jeśli okaże się, że roszczenie wekslowe nie istnieje.

W sytuacji gdy pozwany przeniósł spór na ogólną płaszczyznę prawa cywilnego, powód był uprawniony do ustosunkowania się do zgłoszonych przez niego zarzutów, dotyczących stosunku podstawowego, co też uczynił w pismach procesowych z dnia 9 listopada 2012r. i 14 listopada 2012r. Nie zostały powołane przez skarżącego przepisy art. 207 i 217 kpc.

Pisma przygotowawcze w toku procesu strony mogą składać wyłącznie po zobowiązaniu ich do tego przez Sąd, składanie tych pism nie jest obligatoryjne, lecz podlega ocenie i kontroli Sądu.

Jeżeli Sąd uzna, że materiał dowodowy sprawy wystarcza do jej rozstrzygnięcia, może poprzestać na zobowiązaniu jednej tylko strony do złożenia pisma przygotowawczego.

W żadnym wypadku nie można podzielić poglądu pozwanego, iż powód ustosunkowując się do zarzutów pozwanego, który skierował sprawę z płaszczyzny stosunku wekslowego na płaszczyznę stosunku podstawowego (cywilnoprawnego) spóźnił się z twierdzeniami i dowodami dotyczącymi tego ostatniego stosunku.

Pozwany natomiast, stosownie do treści art. 493 § 1 kpc, winien w zarzutach od nakazu zapłaty przedstawić wszystkie okoliczności faktyczne i dowody.

Treść zarzutów złożonych przez pozwanego świadczy o tym, że sprostą on wymaganiom określonym w powołanym przepisie. Twierdzenie i dowody zgłoszone przez pozwanego w zarzutach od nakazu zapłaty zostały ocenione przez Sąd I instancji.

Pozwany przedstawił swoje stanowisko w sprawie w zarzutach i żadne inne istotne okoliczności, aniżeli tam podniesione, nie były przez niego zgłaszane po złożeniu przez powoda pism z dnia 9 listopada 2012r. i z dnia 14 listopada 2012r., ani na rozprawie przed Sądem I instancji, ani też w apelacji. Nie zachodziła zatem potrzeba złożenia przez pozwanego pisma przygotowawczego w toku procesu.

Potwierdzenie okoliczności wskazanych przez pozwanego w zarzutach od nakazu zapłaty za pomocą zeznań prezesa zarządu pozwanego, złożonych w charakterze strony, uznać należy za zbyteczne, skoro twierdzenia i zarzuty strony pozwanej oparte były na treści dokumentów, przede wszystkim treści zamówień, złożonych powodowi przez pozwanego, zaś treść tych zamówień nie była sporna.

Istotnie pozwany, składając powodowi zamówienia na wyroby (...), wskazywał w treści zamówień na to, że wymaga określonych atestów, potwierdzonych za zgodność z oryginałem i pieczęcią firmową. Wskazywał też, że „brak atestów wstrzymuje płatność faktury...”.

Treść zamówienia nie stanowiła jednak o treści stosunku umownego stron, skoro powód po otrzymaniu zamówień dostarczył pozwanemu określone w nich wyroby i dotyczące ich atesty w formie mailowej, zaś pozwany towary i atesty mailowe odebrał i nie domagał się dostarczenia atestów w innej formie. Oznacza to, że pozwany dostarczone atesty mailowe zaakceptował. Co więcej, brak wymaganych atestów stanowi wadę towaru, polegającą na jego wydaniu kupującemu przez sprzedawcę w stanie niezpełnym, co uprawnia kupującego do zgłoszenia roszczeń z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy sprzedanej (art. 556 § 1 kc), przy zachowaniu aktów staranności, wskazanych w art. 563 § 1 i § 2 kc.

Nie ulegało wątpliwości, że pozwany stosownych roszczeń z tytułu rękojmi, wobec braku atestów papierowych uwierzytelnionych pieczęcią firmową powoda, nie zgłaszał powodowi, ani też nie domagał się, poza trybem rękojmi, dostarczenia mu tych atestów, co potwierdza wniosek o akceptacji atestów mailowych.

Dodatkowo wskazać należy, że pozwany choć z opóźnieniem, uiszczył należność z faktury VAT nr (...) z dnia 18 kwietnia 2012r., nie kwestionując braku atestów określonych w zamówieniach co do towaru dostarczonego na podstawie tej faktury, ani konieczności zapłaty ceny.

Istotnym argumentem potwierdzającym, że strony zawarły umowę sprzedaży towarów (...) z dostarczeniem atestów w formie mailowej, jest treść pism pozwanego z dnia 22 sierpnia 2012r. (k. 65) i z dnia 7 września 2012r. (k. 69), w której pozwany swojego zadłużenia wobec powoda nie kwestionował i przedstawił propozycje jego spłaty w ratach. W żadnym z tych pism pozwany nie zarzucał braku wymagalności należności, z powodu niedostarczenia mu uwierzytelnionych atestów z pieczęcią firmową powoda.

Bez znaczenia dla oceny stosunku cywilnoprawnego, łączącego strony, jest podnoszona w apelacji okoliczność, iż kontrahent pozwanego wymagał od niego atestów w formie wyżej określonej.

Nie doszło zatem w sprawie do naruszenia art. 227 kpc i art. 233 kpc.

W konsekwencji zasadnie Sąd Okręgowy uznał, że po ustaleniu braku zapłaty należności z faktur dokumentujących sprzedaż pozwanemu wyrobów (...), powód uzupełnił posiadany weksel in blanco, wystawiony przez pozwanego, zgodnie z treścią deklaracji wekslowej. Weksel został wypełniony przez powoda prawidłowo, a zatem roszczenie wekslowe powoda względem pozwanego istniało, zaś zarzut, że powód wykreował w toku sporu nowe roszczenie, obok dotychczasowego, nie miał uzasadnienia.

Z powyższych względów argumentacja pozwanego, zawarta w załączniku do protokołu rozprawy apelacyjnej, wskazująca na treść wyroku SN z 6 kwietnia 2011r. I CSK 386/10 nie mogła odnieść skutku w rozpoznawanej sprawie.

Pozwany w niniejszej sprawie w zarzutach od nakazu zapłaty nie ograniczył się jedynie do podważenia ważności zobowiązania wekslowego, tj. nie podniósł jedynie zarzutów obiektywnych, dotyczących wad formalnych weksla, lecz podniósł również zarzuty subiektywne, wynikające ze stosunku podstawowego, łączącego go z posiadaczem weksla.

Żadne z tych zarzutów nie zasługiwały na uwzględnienie, co skutkowało uznaniem ważności zobowiązania wekslowego i utrzymaniem w mocy wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym.

W tym stanie rzeczy należało apelację pozwanego oddalić, w oparciu o art. 385 kpc i orzec o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 98 i 99 kpc.